

Datum

2022-10-03

Vår referens

Margot Olsson

Utvecklingssekreterare

Margot.Olsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss angående Remiss från Socialdepartementet - Ett fönster av möjligheter - stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende ASN-2022-13984

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har beretts möjlighet att yttra sig över utkastet till lagrådsremissen *Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*.

De viktigaste förslagen är att skyddat boende ska föras in i socialtjänstlagen som en boendeinsats för både barn och vuxna. Placering av barn ska regleras i en särskild lag när det saknas samtycke från den ene vårdnadshavaren. För skyddade boenden som drivs av enskilda verksamheter ska det krävas tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positivt till att skyddat boende blir en särskild placeringsform och att den blir tillståndspliktig för enskilda verksamheter. Det kan dock medföra att mindre kvinnojourer inte längre kommer att godkännas som skyddade boenden.

Förvaltningen är däremot oroad över den föreslagna handläggningsprocessen kring placering av barn när samtycke saknas från den ene vårdnadshavaren. Förvaltningen föreslår en förenklad process där det omedelbara beslutet får tas med delegation. Fortsatt placering bör däremot ske i enlighet med förslaget. Härmed underlättas våldsutsattas möjlighet att få ta med sig sina barn, barns rättigheter och möjligheter till stöd tryggas och den andres rättssäkerhet säkras.

Utredningens förslag innebär en omfattande förändring för såväl våldsutsatta som för kommunen. Det kommer att medföra betydande kostnadshöjningar, enligt SKR beräknas förändringen medföra ytterligare kostnader om 4 miljarder för kommunerna, jämfört med utredningens beräkning på 350 miljoner. Förvaltningen bedömer att förslaget är klart underfinansierat. Kommunerna behöver exempelvis få kostnadstäckning för den nya insatsen skyddat boende och handläggningen kring barns placering. Enligt förvaltningens erfarenhet är tiderna en våldsutsatt behöver vara på skyddat boende betydligt längre än vad som framgår av utredningen.

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta

1. Att avge yttrande till kommunstyrelsen i enlighet med arbetsmarknads- och socialförvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

- Följebrev - Remiss från Socialdepartementet - Ett fönster av möjligheter - stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende
- Remiss från Socialdepartementet - Utkast till lagrådsremiss Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende, S2022/03649
- Utkast till lagrådsremiss - Ett fönster av möjligheter - stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende
- G-Tjänsteskrivelse ASN 2022-10-27 Remiss angående Remiss från Socialdepartementet - Ett fönster av möjligheter - stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende
- Förslag till yttrande ASN 2022-10-27 angående Remiss från Socialdepartementet - Ett fönster av möjligheter - stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2022-10-04

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2022-10-13

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2022-10-27

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har beretts möjlighet att yttra sig över utkastet till lagrådsremissen, i fortsättningen kallat utkastet, *Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*.

Remissen utgår från promemorian *Stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bland annat omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16)* som i sin tur var en omarbetning av betänkandet *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112)*.

De viktigaste förslagen i utkastet är:

- Skyddat boende ska föras in i socialtjänstlagen som en boendeinsats för den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp.
- Skyddat boende bör vara en insats också för barn efter en individuell prövning.
- Bestämmelserna om ett barns placering i skyddat boende vid avsaknad av samtycke från den ena vårdnadshavaren ska regleras i en särskild lag.
- För skyddade boenden som drivs av enskilda verksamheter ska det krävas tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg. Skyddade boenden som drivs av en kommun eller en region ska vara anmälningspliktiga till Inspektionen för vård och omsorg

Utkastet är den tredje remissen som arbetsmarknads- och socialnämnden yttrat sig kring att stärka rättigheterna och skyddet för barn och vuxna i skyddat boende.

Nämnden har varit positiv till ambitionerna i de tidigare utredningarna om att öka kvaliteten i

skyddat boende och stärka barnens rättigheter men tveksam till processen kring besluten om barns placering när samtycke från den andre vårdnadshavaren saknas. (ASN 2018–2008) samt (ASN 2020–8950).

Remissinstansernas synpunkter har beaktats i utkastet och flera förslag har justerats.

Nedan redogörs för de viktigaste förslagen i utkastet. Texten följer utkastets disposition.

5. Skyddat boende – en boendeinsats enligt socialtjänstlagen

Den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp ska tas emot i ett skyddat boende

Utkastet föreslår att skyddat boende ska föras in i socialtjänstlagen som en egen boendeinsats för den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Kommunen ska vidare ansvara för att det finns tillgång till skyddade boenden.

I utredningarna som föregått utkastet framkommer flera brister i stödet till våldsutsatta och hotade personer. Det finns brist på skyddade boende för exempelvis äldre kvinnor, kvinnor med flera barn och kvinnor med husdjur. Kommunerna har ofta svårt att hitta lämplig plats för våldsutsatta med missbruk, psykisk sjukdom eller funktionsnedsättningar, vilket innebär ökad risk för att vistelsen avbryts. Ofta är det inte tillräckligt med bara ett boende. Många skyddsbehövande har upplevt traumatiska händelser. Ekonomiskt våld som påverkar möjligheten till egen försörjning och bostad är vanligt. Boendena behöver därför utöver skalskydd kunna erbjuda olika former av stödinsatser. Det saknas också en tydlig definition av skyddat boende

Utkastet menar därför att skyddat boende bör definieras som *ett boende inom socialtjänsten som tillfälligt tar emot enskilda för vistelse i förening med individanpassat stöd och skydd mot hot, våld eller andra övergrepp.*

En frågeställning har varit är om insatsen skyddat boende enbart ska omfatta personer som är hotade eller våldsutsatta personer av någon närstående.

Utkastet föreslår att insatsen ska kunna beviljas för alla hotade personer oberoende relation och om det avser nära relation, hedersförtryckta, offer för människohandel eller personer i en kriminell miljö. Hotbilden och behovet av skydd ska vara avgörande för om insatsen ska vara tillämplig.

Placeringskommunens ansvar

När kommunen beviljar en person en plats i ett skyddat boende i en annan kommun, föreslås kommunen behålla ansvaret för insatserna. Ansvaret ska omfatta såväl barn som vuxna. Personer som omfattas av LSS kan också behöva skyddat boende.

Kommunens ansvar för att tillhandahålla LSS-insatser i en annan kommun föreslås gälla på samma sätt som för andra våldsutsatta.

Socialnämnden ska ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas i frågor om bostäder

Socialnämnden har enligt 3 kap. 2 § SoL ansvar för att medverka i samhällsplaneringen.

Nämnden ska ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och unga, äldre och andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd. Nämnden ska verka för den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning.

Utkastet föreslår att personer utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående också ska omnämnas i ovanstående bestämmelse.

6. Barn i skyddat boende

Barn bör beviljas en egen insats vid vistelse i skyddat boende

Utgångspunkten i förslaget är att barn som upplever våld ska ses som egna individer med egna behov.

Idag kan barn inte beviljas ett eget beslut om att följa med en förälder till skyddat boende eftersom en sådan placeringsform inte finns i socialtjänstlagen. Därmed finns heller ingen dokumentation om barnet. För att medföljande barn ska tillförsäkras eget stöd och ökad tillgång till sina rättigheter föreslås socialnämnden kunna besluta om placering av barn i skyddat boende. Barnets hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående ska uppmärksammas och följas. Socialnämnden ska även ge råd och stöd till de som har omsorg om barnet.

Socialnämnden ska noga följa vården av barnet främst genom regelbundna personliga besök där barnet vistas, ha enskilda samtal med barnet och med vårdnadshavarna samt med ansvariga på boendet. En särskilt utsedd socialsekreterare föreslås ansvara för kontakterna.

Genom att socialnämnden beviljar barnet en egen insats, menar utkastet att samhället inte längre lägger hela ansvaret för att barnet ska få hjälp på den våldsutsatta vårdnadshavaren, som själv ofta befinner sig i kris.

Uppföljning av barnets situation när placeringen har upphört

Enligt 11 kap. 4 b § SoL får socialnämnden besluta om uppföljning av ett barns situation efter att en placering i familjehem eller HVB har upphört. Det förutsätter att barnet bedöms vara i behov av nämndens stöd eller skydd, men att samtycke saknas.

Syftet är både att kunna ha fortsatt uppsikt över hur barnets har det och att kunna bedriva ett motivationsarbete för insatser som socialnämnden anser behövs. Bestämmelsen föreslås även gälla placering i skyddat boende.

Barn ska kunna placeras i skyddat boende även när det saknas samtycke från en av två vårdnadshavare

Boendeinsatser enligt socialtjänstlagen är frivilliga. Om barn ska beviljas en placering i skyddat boende krävs samtycke från barnets vårdnadshavare. Men det är vanligt att samtycke till att låta ett barn följa med till skyddat boende saknas från den andre vårdnadshavaren – särskilt om denne är våldsutövaren. Ofta kan det vara direkt olämpligt att kontakta denne i det akuta skedet. Ibland går det heller inte att få tag i personen.

I utkastet föreslås införandet av en ny bestämmelse om barns placering i ett skyddat boende när samtycke från den ena vårdnadshavaren saknas. Bestämmelsen ska regleras i en särskild lag. Besluten ska utgå från vad som är bäst för barnet men också ske på ett rättssäkert sätt. Kriterierna för placering föreslås vara att placeringen bedöms vara nödvändig för att skydda barnet från att utsättas för eller uppleva hot, våld eller andra övergrepp *eller* att barnets hälsa riskerar att skadas om en placering inte görs. Det kan exempelvis handla om att när en vårdnadshavare har ett så allvarligt skyddsbehov att skyddat boende beviljas bör man kunna anta att barn som bor tillsammans med denna också har ett sådant behov. Andra omständigheter kan vara att barnet självt har utsatts för våld, att barnet bevittnat våld eller på annat sätt upplevt konsekvenserna av våld mot en förälder.

Insatsen placering i skyddat boende avseende barn får endast beslutas om barnet placeras tillsammans med en vårdnadshavare som samtycker till barnets placering.

Placering av barn över 15 år ska vara möjlig även utan barnets samtycke

Det finns en risk att barn som har fyllt 15 år står utan skydd om det krävs att barnet samtycker till placeringen och det saknas grund för placeringen av barnet enligt LVU.

För att motverka en sådan risk bedöms att det inte ska krävas samtycke från barn som har fyllt 15 år för att barnet ska kunna placeras i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare.

Beslut om handläggning och placering i skyddat boende

Vissa placeringar är noga planerade och sker efter att socialtjänsten har haft en kontakt med den skyddsbehövande vårdnadshavaren och barnet under en tid.

Beslut om placering i skyddat boende föreslås då meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden. Men i de allra flesta fall ansöker den våldsutsatta akut. Socialnämnden ska då kunna besluta om en omedelbar placering i skyddat boende om kriterierna risk för barnets säkerhet eller hälsa är uppfyllda och det är sannolikt att barnet är i behov av placering. En prövning måste alltid göras för varje enskilt barn.

Om den skyddsbehövande vårdnadshavaren har flera barn behöver socialnämnden bedöma varje barns individuella behov av en placering.

När samtycke saknas föreslås i likhet med bestämmelserna i LVU att beslut om placering inte ska kunna delegeras till någon tjänsteperson. Nämndens ordförande, eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat, ska kunna besluta om omedelbar placering i skyddat boende. Beslut ska gälla omedelbart. Det ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Socialnämndens beslut om omedelbar placering i skyddat boende ska underställas förvaltningsrätten inom en vecka från när beslutet fattades. Om det inte finns synnerliga hinder, ska beslutet prövas inom en vecka från den dag då beslutet och handlingarna kom in till rätten. Om beslutet inte har underställts förvaltningsrätten i tid, upphör placeringen.

Om förvaltningsrätten fastställer beslutet om omedelbar placering i skyddat boende, ska socialnämnden inom fyra veckor från att placeringen verkställdes ansöka om en placering i skyddat boende. Finns det inte längre skäl för en omedelbar placering, ska socialnämnden besluta att denna ska upphöra. Ett sådant beslut får meddelas också av den rätt som prövar frågan. Fortsatt placering ska omprövas var sjätte månad.

Begränsning av umgänge och hemlighållande av vistelseort

Vid placering i skyddat boende finnas ofta behov av att hemlighålla adressen till där barnet vistas och begränsa umgänget med den andre föräldern. Om det är nödvändigt för barnets säkerhet eller hälsa, ska socialnämnden få besluta hur barnets umgänge med vårdnadshavare och med föräldrar som har umgängesrätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal ska utövas.

Nämnden ska vidare få besluta att barnets vistelseort inte ska röjas för vårdnadshavare eller föräldrar. Socialnämnden ska minst en gång var tredje månad överväga om ett sådant beslut fortfarande behövs.

7 Krav på skyddade boenden

Ett av de viktigare förslagen i utkastet är att skyddade boenden ska vara av god kvalitet och stå under tillsyn.

Idag finns inga krav på boenden som tar emot vuxna, inte ens de som kallas skyddade boenden.

Eftersom något beslut inte tas avseende barn finns inga krav på anpassning för barn. Det är istället kommunerna som har ansvar för att placeringarna görs i enlighet med de enskildas behov.

Många boenden såväl kommunala, kvinnojourer och privata håller hög kvalitet och ger god service. Men variationen är stor och det är inte helt enkelt för kommunerna att kontrollera kvaliteten. Utkastet bedömer därför att det finns behov av att införa en tillståndsplikt för skyddade boenden. För boenden som drivs av enskilda verksamheter ska det krävas tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Skyddade boenden som drivs av en kommun eller en region ska vara anmälningspliktiga till IVO.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska få meddela föreskrifter om kraven på skyddade boenden.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2023. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ärenden och mål om tillsyn som har inletts före ikraftträdandet.

Bolag, föreningar, samfälligheter, stiftelser eller enskilda individer som före ikraftträdandet startat ett skyddat boende ska senast den 1 november 2023 ansöka om tillstånd enligt socialtjänstlagen för att få fortsätta bedriva verksamheten.

En verksamhet som påbörjats utan tillstånd får fortsätta fram till att ett slutligt beslut i tillståndsärendet fått laga kraft.

12 Konsekvenser av förslagen

Utkastet skriver att förslaget leder till ökade kostnader för kommunerna, regionerna och staten och att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas för kostnader som följer av nya åligganden och ambitionshöjningar.

Utkastet bedömer att en genomsnittlig placering idag kostar 1 200 kronor för vuxna och 400 för barn. Förslagets krav på kvalitetshöjning beräknas öka kostnaden till 1 400 kronor för vuxna och 700 för barn.

Utredningen bedömer att en genomsnittlig placeringstid beräknas vara 60 dagar utifrån kvinnojourernas uppgifter om hur länge en kvinna stannar på en jour. En bedömning har också gjorts av hur mycket extra tid utredningarna kring placering och uppföljning av barn beräknas ta. Dessutom föreslås kommunerna erhålla årliga extra medel för att stimulera kvalitetsutvecklingen.

Utöver de kostnaderna bedömer utkastet att förslagen förväntas ha positiva effekter för bl.a. barnets rättigheter, det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten, skyddsbehövande personer och samhällsekonomin.

Förvaltningens överväganden

Utkastets olika förslag innebär en mycket omfattande förändring för såväl hotade och våldsutsatta vuxna och barn som för socialtjänsten.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser både för- och nackdelar med förslagen. Förvaltningen delar utkastets ställningstagande om att säkra barns rättigheter. Samtidigt ska den våldsutsatta vuxnes behov av stöd och skydd tillförsäkras och den andre vårdnadshavarens rättssäkerhet beaktas.

Förslag om att skyddat boende bör vara en insats också för barn

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen välkomnar att det nya förslaget tagit hänsyn till remissinstansernas synpunkter genom att föreslå en ny lag.

Processen kring besluten väcker dock oro. Förvaltningen bedömer att det finns en risk för att förslaget i praktiken leder till en högre betoning av rättssäkerheten för den andre vårdnadshavaren på barnets och den våldsutsattas bekostnad.

Det är visserligen ett mycket ingripande beslut att skilja ett barn från en vårdnadshavare, men en handläggnings- och beslutsprocess för barnplaceringen som helt följer samma procedur som ett LVU-beslut kan motverka sitt syfte. Och i dessa fall finns en avgörande skillnad från de flesta LVU-placeringar, barnet följer här med en vårdnadshavare som samtyckt till insatsen. Barnet har fortsatt tillgång en vårdnadshavare som fortsatt har huvudansvaret för barnets vård.

Förvaltningen har lång erfarenhet av att möta och stödja våldsutsatta.

När en våldsutsatt med barn, oftast en mamma, söker skydd är situationen ofta akut. Placeringen behöver vanligtvis behöva göras inom ett par timmar. Den första tiden i skyddat boende behöver vara lugn och trygg.

Eftersom den omedelbara placeringen föreslås underställas förvaltningsrätten kan den våldsutsatta med barn inte känna sig säkra på att den kommer att godkännas. Så även om de flesta beslut troligtvis godkänns så kan oron för avslag kring barnets placering inverka negativt – vilket också påverkar barnet.

Då processen liknar LVU finns det också en risk att befolkningen uppfattar det som LVU, vilket kan ha en avhållande effekt på att få våldsutsatta att söka hjälp. Det kan också höja konfliktnivån i förhållande till våldsutövaren eller våldsutövarna, ytterligare med risk för ökat kontrollbehov och våld.

En analys av hur processen kan påverka befolkningens bedömning saknas i utredningen.

Antal barn och vuxna som kan beröras

I Malmö ansökte 462 vuxna om boende på grund av hot och våld under 2021 varav 296 avsåg våld i nära relation och hedersförtryck samt 173 hot och våld utanför familjen.

192 var barnfamiljer. Antalet barn framkommer inte i statistiken, men det är inte ovanligt att det finns flera barn i familjen. Det kan innebära att mellan 350 och 400 Malmöbarn har en förälder, oftast en mamma, som ansökt om boende på grund av våld per år.

Vissa skyddssökanden har redan egen vårdnad och kan ensam samtycka till placering av barnet. För några är skyddsbehovet inte tillräckligt för att beviljas skyddat boende. En del barn har en annan vårdnadshavare än våldsutövaren. Det måste då bedömas om det barnet kan vara hos denne eller om det går att få samtycke till att barnet följer med till skyddat boende.

En försiktig bedömning är att cirka 200 - 250 Malmöbarn kommer att vara aktuella årligen för insatsen omedelbar placering i skyddat boende. Detta kan jämföras med att under 2021 omhändertogs knappt 140 barn omedelbart enligt LVU på grund av miljön i hemmet.

Förslagen berör alltså många barn i Malmö. Den omfattande processen kommer att innebära en stor påfrestning för verksamheterna och en betydande ökning av administrationen. Utöver SoL-beslut för den vuxna våldsutsatta kommer placeringen av barnet behöva prövas i flera instanser vid flera tillfällen. Förvaltningen befarar att processerna kring handläggningen tar överhanden över att arbeta med det primära – den våldsutsattas och barnens behov av skydd och stöd.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen menar att förslaget behöver utredas vidare.

Förvaltningen föreslår att man vidare utreder om det första beslutet om placering för både den vuxna och barnet i stället kan genomföras utan underställande till förvaltningsrätten.

Socialtjänsten kan därefter utreda behovet av skydd och stödbehov. Om ett fortsatt skyddsbehov bedöms föreligga kan socialnämnden ansöka om fortsatt placering hos förvaltningsrätten inom fyra veckor efter verkställighet av den omedelbara placeringen.

Förvaltningen menar att en sådan process skulle förenkla placeringsbeslutet för den våldsutsatta och barnet, samtidigt som den andre våldsutövaren garanteras en prövning av om det är nödvändigt att barnet och vårdnadshavaren skilts från varandra, inom rimlig tid.

När det finns syskon med olika pappor

Oavsett vilken process som blir aktuell är en ytterligare risksituation att inte alla barn i en syskonskara bedöms vara i behov av skydd.

Den våldsutsatta kan ha barn i tidigare förhållande. Hos den vårdnadshavaren finns det kanske inte någon fara och barnet kan bo där. Det kan vara en bra lösning för barnet om det är en trygg förälder. Men det kan finnas fortsatta konflikter kring barnen i den relationen utan att de uppnår kriteriet kring placering.

Den våldsutsatta kan hamna i en svår valsituation. Om hen lämnar våldsutövaren så måste hen också lämna ett eller flera barn, som det dessutom kan vara svårt att hålla kontakt med så länge hen är på ett skyddat boende. Det finns då en risk att hen stannar kvar längre hos våldsutövaren, vilket drabbar alla barnen.

Förslag om tillståndsplikt för att bedriva skyddat boende

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i förslaget att det ska krävas tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att enskilda verksamheter ska få bedriva skyddade boenden. Även om många skyddade boenden redan idag håller en god kvalitet så är variationen för stor.

Med tanke på att många hotade och våldsutsatta vuxna och barn är traumatiserade och kan ha omfattande stödbehov så borde det vara självklart att de inte kan bedrivas helt utan krav och tillsyn. En följd av förslaget kan dock bli att främst mindre kvinnojourer inte kommer att kunna leva upp till kvalitetskraven.

Utvecklingen mot fler större privata bolag bedöms fortsätta.

Bedömning av övriga förslag

Insatsen placering i skyddat boende föreslås även omfatta andra hotade personer än våldsutsatta i nära relation.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen menar att detta är rimligt – alla som lever med en allvarlig hotbild bör ha rätt till skydd. Däremot kan det behövas ses över hur placeringarna görs – det kan vara mycket olämpligt att blanda exempelvis våldsutsatta med barn med avhoppade från kriminella miljöer. Vilka kvalitetskrav som ska ställas på boendena beroende på målgrupp bör också kunna skilja sig åt.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser positivt på förslaget kring begränsningar i umgänge och hemlighållande av vistelseort och instämmer i förslaget. Möjligheten att sekretessbelägga adresser till skyddade boenden är också välkommet och ökar skyddet för de utsatta.

Konsekvenser av förslaget

Konsekvenser för den våldsutsatta

Ökade krav på kvalitet och tillståndsplikt kommer att ge våldsutsatta bättre möjligheter till stöd. Men om lagrådsremissens förslag till handläggningsprocess genomförs finns det en risk för att det kommer att bli mer komplicerat för våldsutsatta med barn att få tillgång till skyddat boende.

Det kan leda till att kvinnor och barn stannar längre i relationen eller situationen.

Konsekvenser för barnen – barnperspektiv

Genom förslagen kommer barnens rättigheter att stärkas.

Barnens situation och deras utsatthet när de lever med våld kommer att synliggöras på ett helt annat sätt än idag. Att barnen ska kunna få tillgång till förskola, skola och hälsovård på den ort det skyddade boendet finns på är viktigt.

Barnens situation behöver normaliseras så fort som möjligt. Samhället får också en ökad möjlighet att skydda barn.

Konsekvenser för den andre vårdnadshavaren

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att den andre vårdnadshavarens rättssäkerhet stärks även genom förvaltningens förslag.

Denne har idag nästan inga möjligheter att påverka att barnen flyttar – ibland till annan ort.

Genom förslaget skulle vårdnadshavaren kunna överklaga beslutet om fortsatt placering. Härmed blir dennes inställning till placeringen tydlig. I vissa fall kanske ett samtycke kan komma till stånd så småningom genom ett mer aktivt arbete med att medvetandegöra våldsutövare om konsekvenserna för barnets utveckling.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Det är nödvändigt att en ny lagstiftning följs av finansiering som täcker behovet av ökade kostnader. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen menar att förändringarna kommer att medföra betydande kostnadsökningar för kommunen.

Enligt socialtjänstlagen har kommunen ett ansvar att erbjuda stöd och hjälp samt annat bistånd till alla som vistas i kommunen. I 5 kap. 11 § SoL förtydligas detta åliggande avseende brottsoffer. Men begreppet skyddat boende förekommer inte i lagstiftningen. Eftersom det är själva lagstiftningen som styr finansieringsprincipen har kommunerna trots skrivningar i förarbeten och föreskrifter från Socialstyrelsen hittills inte erhållit några medel för skyddat boende. Kommunerna har helt fått finansiera placeringarna i sina egna budgetar.

När nu skyddat boende föreslås som en ny placeringsform menar arbetsmarknads- och socialförvaltningen att det är nödvändigt att insatsen också finansieras fullt ut och att kommunerna får kostnadstäckning för denna mycket omfattande reform i enlighet med Sveriges kommuner och regioners beräkning.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens bedömning är dessutom att kostnaderna för övriga förändringar överstiger utkastets beräkningar.

Administrationen kommer att öka kraftigt. Förvaltningen kommer att behöva rekrytera mer personal både för att utreda barnplaceringarna, för att alla barn ska få tillgång till en egen socialekreterare och längre uppföljning av barnen.

Andra utgifter som blir en följd av kommunens utvidgade ansvar behöver finansieras är exempelvis större lokalytor och andra administrativa kostnader. Även höjda tolkkostnader för

den utökade handläggningen måste ingå i kommunens ersättning.

De skyddade boendena kommer också att behöva anställa fler medarbetare, och medarbetarna behöver ha annan utbildning. Kommunen behöver få täckning för de höjda placeringsavgifter vilka blir följderna av högre kvalitetskrav.

Utkastets förslag innebär ett utökat ansvar för kommunerna att kunna tillhandahålla skyddat boende. Beräkning av placeringspriset kan möjligtvis stämma för personer som lämnar tidigt i våldsprocessen och som inte har några särskilda behov att Men för utsatta med allvarliga trauma eller andra personliga och sociala svårigheter utöver våldsutsattheten såsom beroendeproblematik eller psykisk ohälsa, personer som behöver vara på ett LSS-boende, unga med hedersproblematik och så vidare - där kan dygnskostnaden vara minst det dubbla.

Utkastets bedömning av placeringstiden i skyddat boende är betydligt kortare än vad som är förvaltningens erfarenhet. Den tid om ca 60 dagar som förslaget utgår från gäller ofta en tillfällig placering. Det är, redan idag, inte ovanligt med både längre placeringar och även att personen tvingas byta boende flera gånger.

Förvaltningens bedömning är att en placeringstid om 4 – 6 månader inte är ovanligt, vilket alltså är 2 – 3 gånger längre än utkastets beräkning. När det gäller personer med särskilda behov kan det handla om upp till ett år. Det gäller särskilt personer som har långt till självförsörjning och därmed svårare att få eget boende.

Förvaltningen menar att förslaget om särskilda medel för att stärka kvalitetsutvecklingen i kommunerna är bra.

Förutom satsning på personal behövs också avsättas medel till informationsinsatser riktade till befolkningen för att informera om lagstiftningen och vilka stöd- och skyddsinsatser som samhället erbjuder våldsutsatta, våldsutövare och barn. Men också för att i möjligaste mån undvika missförstånd och desinformation.

Informationsinsatserna behöver ske såväl nationellt som lokalt och gärna tillgängliggöras på olika språk inklusive teckenspråk.

Jämställdhetsperspektiv

Då det främst är kvinnor som är utsatta för våld i partnerrelationer innebär kraven på ökad kvalitet och tillsyn av skyddade boenden att dessas behov och rättigheter förbättras.

Genom att insatsen skyddat boende även ska erbjudas hotade utanför relation kommer förslaget även att gynna män.

Ansvariga

Jonas Magnusson Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef